

Omvärldsanalys - Att ta reda på behoven i samhället

Omvärldsanalysen är den undersökning som svarar på frågan var församlingen befinner sig kontextuellt, d.v.s. i vilket sammanhang verkar församlingen? Det handlar om var församlingens gemensamma lokal ligger men det gäller även andra mötesplatser, som hemgrupper och verksamhet som utförs utanför kyrkan. En del skulle tillägga att församlingen finns på varje plats där medlemmarna finns. I en mening är det sant och vad den enskilde medlemmen har sitt vardagsliv är förstås av stor betydelse för församlingen och Guds rike. Samtidigt handlar församling om gemenskap - ”där två eller tre är församlade” - varför vi här utgår från medvetna möten mellan människor. Alla sådana mötesplatser är församlingens nära kontext.

En viktig fråga som bör ställas är förstås: varför är denna kunskap viktig och vad ska vi ha den till? Hur man svarar på frågan grundar sig ytterst på hur man ser på församlingens uppdrag och Guds mission. Omvärldsanalys hänger ihop med förståelsen av att församlingen är till för världen. Uppgiften är dock inte att behärska den genom kunskap utan att tjäna och älska den såsom Gud gör. Vi ska alltså inte använda omvärldsanalysen för att manipulera människor men för att på bästa sätt kunna betjäna dem och presentera evangeliet som utgår ifrån att alla människor behöver Jesus Kristus.

För att kunna betjäna människor behöver vi veta vilka de är och vad de behöver. Om kommunens hemsida visar att det i kyrkans närområde inte bor några barnfamiljer är det förmodligen inte en bra idé att starta babysång där. Det är en ganska enkel slutsats utifrån fakta men har stor betydelse för att inte slösa med församlingens resurser. Om bilden istället är att det bor många pensionärer runt kyrkan är samlingar på dagtid troligen en fruktbar väg för att erbjuda goda mötesplatser för människor, som kanske är ensamma och inte vill gå ut på kvällen.

Utöver den nära kontexten befinner sig varje församling i ett större sammanhang; staden, kommunen, regionen, landet o.s.v. En församling behöver både vara klar över den vida och nära kontexten. Den behöver kunskap om Sveriges historia, befolkning, utveckling och andliga situation. Här finns flera undersökningar att tillgå, bl.a. den s.k. SOM-undersökningen som Göteborgs universitet genomför årligen. Här kan det också vara en god investering att bjuda in en religionssociolog eller liknande för att hålla en föreläsning i församlingen. Det finns även flera böcker som ur olika antropologiska perspektiv söker beskriva Sverige och svenskheten.

Nästa steg är att utforska hur människor i närsamhället lever och tänker. Saker som kan undersökas är till exempel åldersstruktur, andel ensamhushåll respektive familjer, politiska värderingar, levnadsstandard, utbildningsnivå, språk, folkgrupper, socialpsykologiska behov, missbruksproblem, religioner och andliga strömningar, kyrklighet och frikyrklighet. Det är också intressant att undersöka vilka samhälleliga frågor som är väsentliga, områdets historia och utveckling, vilka gemensamma mötesplatser finns, vilken kunskap finns om vår församling och vilken bild har människor av församlingen?

Hur gör man en omvärldsanalys? Det första som behöver beslutas är vilka som ska göra undersökningen. Det behövs en ansvarig grupp som dels kan utföra en del arbete själv men också uppdra åt andra medlemmar att vara delaktiga. Eftersom man med fördel bör tillfråga flera olika typer av källor är det bra om många kan vara delaktiga. En del tycker att sökning på nätet är stimulerande och enkelt medan andra har större fallenhet att samtala med människor ”på gatan”. Ytterligare några kanske har vana av att tala med myndigheter och tjänstemän.

För det andra behöver gruppen formulera frågor med utgångspunkt från vad man vill veta. Frågorna fördelas sedan på de olika källor som kan vara aktuella. Underlag för frågor framgår av exemplen ovan.

- Ett grundläggande sätt är att besöka kommunens hemsida och söka på statistik. Där ges en del generella fakta som kan ha värde för förståelsen av närområdet, t ex inkomst, utbildning, boende, politiska värderingar.
- Behöver man mer detaljerade uppgifter kan det vara bra att besöka någon som arbetar inom stadsdelsförvaltningen. Ytterligare ett sätt är att googla på området/stadsdelen för att se vad som skrivs. Där kan finnas mer detaljerade och intressanta uppgifter.
- Svenska Kyrkans församlingar i området kan ha statistik på hemsidan eller också får man kontakta församlingen och fråga efter uppgifter om andel medlemmar, konfirmation och dop.
- Två instanser som kan ge information om stadsdelen utifrån ett mer problemorienterat perspektiv är närpolisen och socialtjänstens fältarbetare. De kan t.ex. berätta om vilka svårigheter som barn och unga har samt om det finns återkommande konflikter i området. Polis och socialtjänst kan också ge en bild av missbruksproblem och vilka konsekvenser de får i området.
- Utöver dessa formella källor kan församlingen gå ut och intervjua människor som man möter om hur de upplever stadsdelen och vad de vet om församlingen. Sådana samtal har förstås egenvärde och kan leda till fortsatt dialog och gemenskap. Men sammantaget kan flera intervjuer också bidra till kunskapsbilden om församlingens Omvärld.